

Bánk bán a Kecskeméti Színházban

Százhusz éve halt meg Katona József. Százharminc évvel ezelőtt, 1820-ban jelen meg nyomtatásban Bánk bánja. Színpadra vitelét nem engedélyezte a haladószelemű előadásokat elgáncsoló császári cenzura, mert megállapította, hogy „Bánk bán nagysága meghomályosítja a királyi házi”. Bánk bán ettől kezdve vörös posztó volt a magyar nemzeti függetlenségért ábrát tipró Habsburg-udvar hivatalnokai, cenzorai szemében.

De nem kevésbé félt a Bánk bánról és küzdött ellene több mint 100 esztendőn keresztül az úri Magyarország. Évzizedeken keresztül arra törekedtek, hogy kijörgassák Katona drámáját haladószelemű tartalmából, mondanivalóját megszelídítsék, nehogy megsértse a Habsburg-ház, a hazai kizsákmányoló osztályok, az ellenforradalom urainak érdekeit.

A darabot csak három évvel az író halála után vitték színpadra. Udvarhelyi Miklós, Egressy Gábor, Déryné és Lendvai Márton érdeme, hogy a darab színpadra kerülhetett. A Bánk bán első előadásait kilőző lelkesedéssel fogadta a karzat közönsége. A pányolyok közönsége inkább csak a szép kosztümöknek tapsolt. A hallgatóság a Bánk bánban a magyar nemzet függetlenségi vágyának kifejezését ünnepelte. Lelkesedett Petur bán s Tiborc kifakadásában. Ezekben látta a nép keserű elégedettségének megszólalását.

Jókai Mór kecskeméti tartózkodása évében megírta, hogy a Habsburg-ház a közvélemény erős nyomása miatt a darabot nem merte betiltani, de a veres plajbásznak volt rá gondja, hogy kímélték a darab forradalmi tartalmát.

1848 után sokáig szunnyadt Katona József darabja kriptájában. A darabot egyidőre betiltották. Később csak úgy edhatták újra elő, hogy erősen megnyírbálták, különösen Petur és Tiborc mondanivalóját. Tiborcot jóformán felsepérték a színpadról. Ez a Bánk bán az eredetinek csak árnyéka volt. A közönség nem lelkesedett a meghamisított, lényegéből kiforgatott Bánk bánért és az előadásokat közönyösen fogadták.

Erkel Ferenc operája megint a Bánk bán felé fordította a közvé-

lemény figyelmét. Amit a cenzura a szövegekönvből kiházott, azt elmondta, kifejezte Erkel lüktető zenéje.

A Horthy-rendszerben évről-évre eljásztották egyszer-kétszer a Bánk bán, de inkább csak kötelezőszerűen, akadémikus kegyeletből. A hangsúly főleg az egyes színészi alakításokra toltódott át. A Horthy-korszakban Bánk bán mondanivalóját egyre szemérmelenebbül szűkítették le a „családi konfliktus” kifejezésére. El akarták sikkasztani azt, hogy Bánk személyes sérelme ugyanabból a forrásból fakad, mint a nemzet, nép sérelme. A rendezők a dráma egyedüli és döntő mondanivalóját Bánk bán „családi érzéseiben” látták.

A felszabadulás Katona József drámáját is méltó helyére állította. A felszabadulás óta a Bánk bán már több ízben játszották fővárosi színpadon. Vjédeken a kecskeméti bemutató az első. Ebben a bemutatásban már felkerhácsolja a szenvedélyeket az elnyomók, a harácsolók ellen. Ma már tisztán látni azt a keltső elnyomást, amit Katona József színpadra vitt. A darab hősei harcolnak nemcsak a belső elnyomás, hanem a külső ellen is. A kecskeméti színház együttese híven tolmácsolta Katona József szellemét.

Az együttes jó munkát végzett, tudák szerepüket, esízolták alakításukat. A szereposztás élén Daniss Győző, Kelemen Eva, Kerpely Judit, Viktor Gedeon, Jánoky

Sándor, Korányi Dénes, Juhász János, Solymosi Imre és Pethe Ferenc állottak. A többi szereplő is a helyén volt.

Azelőtt vidéken lenni színészeknek, annyit jelentett; mindörökké feladni a művészi igényeket. A társulatok évről-évre álltak össze, bukásról-tönkre tántorogtak. A Bánk bán előadása azt is bizonyítja, hogy kultúrpolitikánk a vidéki társulatokat az erkölcsi lényeg, a dilettantizmus fertőző melegágyából kiemelte. A kecskeméti Katona József Színház együttese hirdeti egy felszabadult nép kultúráját. A Katona József Színház előadását a nézők már nem lefokozott ígénnel, mint afféle „vidéki” produkciót szemlélték. Az első jelenet meggyőzi az embert, hogy a színészek a darab mondanivalóját következetesen végig gondolják, a mű tendenciáját mindenütt aláhúzzák. Erzik a jeleneteken az alapos kidolgozás. A kecskeméti Katona József Színház bemutatói Bánk bánnal együtt, arról győznek meg, hogy a vidéki színészek ma már nem pionirok, nem a kultúra magános harcosai, hanem szervezett csapat: javuló munkájukkal a szocialista jövő építik olyan területen, amely a multban szabad prédája volt a burzsoázia nyomásztó, butító kultúrpolitikájának. A Katona József Színház együttesének el kell érniök és a jelek azt mutatják, hogy elis érik, hogy a vidéki színjátszás soha többé ne legyen „vidéki” színjátszás.

A Békevilágkongresszuson résztvevő magyar katolikus papok papi értekezleteken ismertetik a varsói határozatokat

A Katolikus Papok Országos Békebizottsága Beresztóczy Miklós esztergomi kanonok elnökletével ülést tartott. Dr. Horváth Richárd, a papi békebizottság titkárának megnyitott beszéde után Beresztóczy Miklós beszámolt a varsói Békevilágkongresszus eseményeiről és a magyar béke delegációban résztvevő papküldöttek tevékenységéről. Beresztóczy Miklós ismertette a varsói határozatokat és rámutatott arra, hogy a

püspöki kar és a kormány megállapodásának megtelelően a magyar katolikus papságnak teljes erejével sikkra kell szállnia ezeknek a határozatoknak a megvalósításáért. Beresztóczy Miklós beszéde után a papi békebizottság elhatározta, hogy a varsói Békevilágkongresszuson résztvevő papküldöttek papi értekezleteken számolnak be a varsói kongresszus lefolyásáról és a világbéke megszilárdítása érdekében hozott határozatokról.